

Naročnina mesečno
18 Lir, za inozem-
stvo 31.50 Lir - ne-
deljska izdaja ce-
loletno 34 Lir, za
inozemstvo 65 Lir.
Ček. rač. Ljubljana
10.650 za naročnino
in 10.349 za inserate.
Podružnica:
Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tuje-
ga izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.
Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Abbonamenti: Mese
18 Lire. Estero, me-
se 31.50 Lire. Edi-
zione domenica, an-
no 34 Lire. Estero
65 Lire. C. C. P.
Lubiana 10.650 per
gli abbonamenti,
10.349 per le in-
serzioni.
Filiale:
Novo mesto.

SLOVENE

Vojno poročilo št. 990 Zavrtnjen sovražni sunek v Tunisu

Podmornice potopile sovražni parnik in torpedovko — Velike sovražne letalske izgube

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil ob-
javlja:
Na libijsko-tunizijski meji je bil močan so-
vražni sunek odločno odbit s pomočjo napadalnih
letal.

Med poletom nad pristaniščem Gabes je so-
vražno letalstvo izgubilo 12 letal, med temi 6 dvo-
motorikov. Druga štiri sovražna letala so bila
sestreljena v bojih z nemškimi lovci nad Tuni-
som. Izvidna skupina naših lovcev je prestregla
veliko skupino bombnikov v močnem spremstvu
in je v trdi dvoboju uničila dve letali.

V alžirskih vodah sta dve naši podmornici
pod poveljstvom ladijskega poročnika Vittoria Pe-
trelia Campagnana in ladijskega poročnika Otto-
rina Beltramia torpedirali in potopili in sicer
parnik z 10.000 tonami, ki je vozil v konvoju in
eno torpedovko.

Sovražna letala so zjutraj in pozno zvečer
vračali bombardirala Palermo. Izgube in škoda se
še ugotavljajo.

Sestreljenih je bilo 6 letal, in sicer je naše
letalstvo sestrelilo eno letalo pri Mesini,
tri letala je sestrelilo italijansko in nemško
obrambno topništvo v Palermu ter so letala padla
v morje blizu Torre Dell Arsa in sicer vzhodno
od Dellarenella in severno od Mongerbina. Dve
letali pa je sestrelil nemški lovec v okolici Pozzula
(Ragusa).

Zrve poleta nad Napoli z dne 7. februarja
znašajo med civilnim prebivalstvom 10 mrtvih in
60 ranjenih.

Dodatek k vojnomu poročilu št. 990:

Skupina naših lovskih letal, omenjena v da-
našnjem vojnomu poročilu, da je nad Tunisom na-
padla sovražno skupino letal, ki je bila v premo-
či in sestrelila dve sovražni letali, je bila pod
poveljstvom letalskega kapitana Giulia Giuntella.

Premestitev prefektov

Rim, 9. febr. AS. Notranje ministrstvo objav-
lja premestitev prefektov. Uradno poročilo zlasti
pravi, da je prefekt Uccelli, podguverner v Rimu,
imenovan za prefekta v Milanu, prefekt Celso Lu-
ciano, bivši šef kabineta ministra za ljudsko kul-
turo, je imenovan za prefekta v Benetkah, seda-
nji prefekt v Benetkah Vaccari pa je imenovan
za prefekta v Napoliju.

Izvajanje popolne in totalne mobilizacije

Berlin, 9. febr. AS. »Brüner Zeitung« am
Mittag govori v nekem svojem dopisu iz Rima
o novih ukrepih, ki so jih v Italiji izdali za sploš-
no mobilizacijo, ter pravi med drugim:

Pojmovanje totalne vojne in mobilizacija ljud-
stva, to sta dve stvari, ki v Italiji nista znani šele
nekaj mesecev, temveč lahko rečemo že leta in
leta. V dobi sankcij, za katere se je odločila
Zveza narodov in se je 52 držav z Anglijo vred
izreklo proti Italiji, se je ves italijanski narod
dejansko znašel v vojnem stanju. Fašistična Ita-
lija je razumela važnost tega zgodovinskega tre-
nutka in se je strnila tesno okrog svojega vodi-
telja, pripravljena, da s ponosom da žrtve, ki jih
je zahteval položaj. Bili so to dnevi, ko so
Italijani poklonili domovini svoje »prstanec«. Da-
nes se nadaljuje ta vojna, ki so jo pripravljale in

Hitlerjev glavni stan, 9. febr. s. Vrhovno po-
veljstvo nemške vojske je objavilo danes nasled-
nje vojno poročilo:

Na jugu vzhodne fronte je naval sovražnika
pridobil na silovitosti. Nemške čete so bile v obeh
bojnih odsekih v težkih obrambnih bojih zaradi
ponovnih poskusov sovražnika, da bi s močnimi
novimi silami prodrl ali obkolil naše črte.

V zapadnem Kavkazu so bili zavrtnji
krajevno omejeni sovjetski sunki.
Proti ponovnim sovražnikovim napadom na
področju izliva reke Dona so lastni protinapadi
v teku.

Ob spodnjem Donu, na vsem področju Don-
ca in zapadno od Oskolskega odseka so
boljševiki obnovili svoje napade na široki fronti.
Bili so tudi tukaj po težkih borbah zavrtnji ali
prestrženi v protinapadu. Borbe trajajo dalje. V
hudi obrambni borbi so se naši oddelki uvelja-
vili zmerom znova proti veliki sovražnikovi pre-
moči in v najbolj neugodnih vremenskih razme-
rah.

Nadaljevanje napadov južno od Ladoškega
jezera proti naši obrambni fronti je stalo boljševi-
ke najtežje izgube in brez omembe vrednega
uspeha.

V vzhodni Kareliji je bilo več sovraž-
nih sunkov, ki so bili izvedeni ne glede na izgube
na ludeh in materialu, zavrtnji.

Na libijsko-tunizijskem območnem pod-
ročju so se izjalovili sovražnikov napad proti na-
šim postojankam. Takošnji protisunek z našo
strani je prisilil sovražnika k umiku. Nemški le-
talski oddelki so prizadejali sovražniku s prese-
netljivimi napadi obnove izgube na ludeh, tež-
kem orožju in motornih vozilih.

Nemški lovci so razkropili ob vzhodni
obali Tunisa sovražnikove oddelke bombni-
kov in lovcev ter sestrelili pri eni lastni izgubi
13 sovražnih letal.

Ob kršitvi švedske nevtiralnosti so posa-
mezna letala preteklo noč priletela v prostor nad
Vzhodnim morjem. Ni bilo ugotovljeno, da bi bila
metala bombe.

Velik uspeh nemškega topništva na vzhodu

Berlin, 9. febr. AS. Iz pristojnega vira se je
izvedelo, da je nemško topništvo doseglo lep
uspeh na vzhodnem bojišču. Protiletalske bate-
rije so 30 ur odbijale bečne sovražne napade in
s tem omogočile, da so nemške čete lahko redno
izvajale svoje premike. To je bilo v odseku
reke Oskol.

Kar se tiče bojev ob srednjem Donu, pa se
je izvedelo, da so nemške čete včeraj morale

hotele bogataške države, in tudi danes je ves
italijanski narod, prav tako kakor tedaj, narod,
ki se je obogatil s skušnjami, bolj ko kdaj koli
pripravljen in odločen, vzdržati do konca, to se
pravi, do zmage. Sklepi, ki so bili sprejeti na
zadnji seji ministrskega odbora, kar se da očitno
potrjujejo to najvišjo odločitev vsega italijanskega
naroda. V ostalem pa poteka v italijanskih me-
stih, od Torina do Palerma, javno življenje v ok-
viru totalne vojne. Zenske so zaposlile po števil-
nih podjetjih, po mnogih uradih in ustanovah,
kjer so prevzele mesta, ki so jih prej imeli moš-
ki. Ducejeve besede, po katerih so sovražnikovi
udarci samo še bolj okrepili v italijanskem ljud-
stvu voljo do zmage, se izpolnjujejo med vsem
narodom, ki je napel vse svoje sile v pripravi, da
bo lahko izpolnil svoje zgodovinsko poslanstvo,
zaradi katerega je Italija šla v vojno.

Japonski vojni proračun odobren

Tokio, 9. febr. AS. Japonska zbornica je da-
nes soglasno odobrila dodatni izredni vojni pro-
račun v višini 27 milijard jenov. Proračun se
deli na 21 milijard izdatkov in na 6 milijard
rezerv. Celoten japonski proračun za leto 1943.
znaša okoli 36 milijard jenov.

Manifestacije za Japonsko na Filipinih

Manila, 9. febr. AS. Na tisoče Filipincev se
je zbralo v parku Luneta, kjer je bila prire-
jena velika zahvalna manifestacija Japoncem.
Načelnik filipinske civilne uprave Jorge Val-
gas je imel govor, v katerem je poveljeval ple-
menito postopanje Japonske do Filipincev. Ob
koncu zborovanja je bila odobrena resolucija,
ki omenja besede predsednika japonske vlade
o neodvisnosti Filipinov. Resolucija tudi pravi,
da bo prebivalstvo Filipinov z vsemi sredstvi
sodelovalo z japonskim narodom, da bi se ust-
varila velika doba prospeha v Vzhodni Aziji.

Demonstracije angleških komunistov

Stockholm, 9. febr. AS. Angleška komuni-
stična stranka je sklenila prirediti 7. marca na
Trafalgarskvarju veliko manifestacijo, cilj ma-
nifestacije pa je, dokazati vladi potrebo takojš-
nje ustvaritve druge fronte v Evropi.

Kriza v kubanski vladi

Buenos Aires, 9. febr. AS. Iz Havane poro-
čajo, da je kubanski trgovinski minister odstopil.
Pravijo, da bo temu sledil odstop še več
drugih ministrov.

Veliki obrambni boji na jugu vzhodne fronte

Protinapadi ob izlivu Dona v teku — Obnovljeni sovjetski napadi na široki fronti

prenašati sunek sovjetskih sil, ki so prešle v
napad. Sovražniku so preprečile, da bi prebile
nemške črte, nato pa so oddelki grenadirjev
s pomočjo tankov prešli v protinapad. Boji so
bili zlasti srditi v nekaterih naselbinah, odko-
der so Nemci zapodili rdeče in jim prizadejali
krvave izgube. Boji so se razvijali celo od hiše
do hiše.

Ogromen načrt za popolno zmago

Berlin, 9. febr. AS. Narodno-socialistični vo-
ditelji so bili sprejeti pri Hitlerju v glavnem sta-
nu. Nemški tisk komentira ta sprejem in ga zelo

Nesoglasja med ameriško in angleško admiraliteto

Delno priznanje dosedanjih izgub

Lizbona, 9. febr. AS. »Daily Mail« objavlja
vodni članek o nevarnosti osnih podmornic in
piše: »Ugotoviti moramo popolno pomanjkanje
skladnosti med delovanjem ameriške in angle-
ške admiralitete. Ameriške oblasti so storile
vse, da bi omogočile javnemu mnenju razume-
vanje nevarnosti, Angleži pa skušajo storiti
vse, da bi pomen te nevarnosti zmanjšali. Ad-
miral Clark Woodward je izjavil Amerikancem,
da so zavezniki v šestem letu izgubili 7 mi-
lijonov ton ladjevja. Toda angleška admiralit-
eta pa izjavlja, da izgube ne presegajo nor-
male. Ta reba besede »normalne« pa je obenem
priznanje njenega stališča, ki ni upravičeno. Mi
ne smemo biti optimisti vprico smrtno ne-
varnosti.

Berlin, 9. febr. AS: Nemški tiskovni urad ob-
javlja informativno notico o uspehih, ki so jih
nemške podmornice dosegle proti sovražnemu tr-
govskemu ladjstvu. Agencija komentira nekatere
sodbe o bitki za Atlantik, ki so jih podale an-
gleške in ameriške vojaške in politične osebnosti.

Admiral Stark, poveljnik ameriškega brodogra-
vstva v Evropi, se je pred kratkim vrnil v Anglijo iz
Amerike. Londonskim osebnostim se je takole iz-
razil: »Se nismo v stanju, da bi zlomili rebra
sovražnemu podmorničnemu brodogradu. Vendar pa
upajmo, da bodo naši napori v tem letu imeli
velik uspeh. Ne smemo pa pozabiti, da so države
osi čvrsto odločene pospešiti in do temelja upo-
rabit podmorniško vojno in tudi ni mogoče vedno
priznati njihovih uspehov.«

Londonski zastopnik velike ameriške trgo-
vske družbe Edvard Murron je izjavil: »Mi imamo
bogate zaloge vojnega gradiva in vsega drugega,
kar je potrebno za vojsko in zato moremo zma-
gati države osi. Gorje pa je, da se nam ne po-
sreči takoj prepeljati potrebno količino te proiz-
vodnje tja, kjer bi bilo to potrebno. Bilo bi
smešno in silno nevarno verjeti, da je mogoče
premagati nevarnost podmornic z novimi ladijski-
mi gradnjami.«

Francoski imperij razklan na dvoje

Ameriški in angleški spori trajajo naprej

Lisbona, 9. febr. AS. Angleške in ameriške
agencije se trudijo dokazati, da nimata London in
Washington nobenega vpliva na politiko, ki se
razvija v Severni Afriki. Francozi da imajo po-
polno svobodo delovanja.

Iz angleškega vira pa prihaja poročilo, da je
v Alžirju Robert Murphy, posebni odposlanec
Roosevelta pri generalu Eisenhowerju, izjavil, da
je Peyrolona imenoval za guvernerja Alžirja ge-
neral Giraud sam in sicer po odobritvi generala
Eisenhowerja. Murphy je še dodal, da je to ime-
novanje moralo odobriti tudi ameriško državno
tajništvo in pa angleško zunanje ministrstvo, to
pa zaradi tega, ker je Peyrolon bival v Južni Ame-
riki in je za njegovo potovanje v Severno Afriko.
ki je vojno področje, bilo potrebno dobiti tudi
pritrudilo vojaških oblasti zavezniških v Alžirju.

Eisenhower kot vrhovni poveljnik zavezniških
sil v severni Afriki bi lahko tedaj preprečil to

Obupen položaj Čangkajškove vojske

Lisbona, 9. febr. AS. Angleški delavski po-
slanec Jack Lawson se je vrnil s potovanja po
Kitajski in je napisal v listu »Daily Herald«
članek, v katerem pravi, da so Čangkajškove
armade v zelo žalostnem stanju. Nekateri od-
delki so slabo oboroženi in se vojskujejo z zelo
primitivnim orožjem, tako na primer z laki in
puščicami. Poslanec Lawson zaključuje svoj
članek s pozivom, da naj se Anglija in Amerika
hitro potrudita s pomočjo Čangkajškovi vojski,
da bi ta mogel nadaljevati s svojim obupnim
odporom.

Odpor proti predsedniku perzijske vlade

Carigrad, 9. febr. AS. Težka notranja kriza
v Perziji se zaostroje zaradi naraščajoče
opozicije proti predsedniku perzijske vlade Sal-
tanu, ki se je preveč vdinjal angleški politiki.
Ministri so zlasti zaradi tega zapustili vlado,
ker očitajo Saltanu diktatorske namene. Pra-
vijo, da hoče Perzijo spraviti v vojno. Zaradi
tega se tudi zelo širi med prebivalstvom razpo-
loženje proti Saltanu.

Ženske v sovjetskem prometu

Stockholm, 9. febr. AS: Nek angleški časnikar,
ki je dolga leta živel v Rusiji in se je od tam ne-

podčrtava. Listi v svojih komentarjih podčrtava-
jo železno odločnost nemškega naroda, ki hoče zalo-
žiti vse sile za doseg popolne zmage v veliki
stvari. »Deutsche Allgemeine Zeitung« piše, da se
bo Hitlerjev ukaz širil povsod in stranka ga bo
ponesla v vse celice narodnega življenja, kjer ga
bodo izvajali stodoletno. »Börsen Zeitung« pouda-
ja, da stranka zlasti danes dela v sredini nem-
škega naroda za popolno mobilizacijo narodnih
energij. »Völkischer Beobachter« primerja položaj
a predpogoji, ki so omogočili popolno zmago na-
rodnosocialističnega gibanja v letu 1933 in sedanj
Hitlerjev načrt je določen za to, da poroštvoje
končno zmago nad vsemi sovražniki Evrope.

Izgube ameriškega letalstva

Tokio, 9. febr. AS. Med letalskimi napadi
na Rangoon je bilo troje ameriških bombnikov
sestreljenih. Japonski lovci pa so sestrelili ali
pa zelo poškodovali še deset drugih ameriških
letal.

Stavke v Ameriki

Buenos Aires, 9. febr. AS. Iz Washingtona
poročajo: Odbor za vojno proizvodnjo je obja-
vil statistiko, ki odkriva, da je bilo lansko leto
v Ameriki 1463 stavk, katere se je udeležilo
560.000 delavcev. Tako je bilo izgubljenih nad
2 milijona delovnih dni. Po uradnem poročilu
se lahko sklepa, da je trenutno v New Yorku
200.000 delavcev brezposelnih.

Racioniranje čevljev v Ameriki

Buenos Aires, 9. febr. AS. Iz Washingtona po-
ročajo, da so čevlji zaradi pomanjkanja usnja v
Ameriki racionirani.

Buenos Aires, 9. febr. AS. Iz Washingtona
poročajo, da je bila v 200.000 ameriških trgovinah
ustavljena prodaja čevljev in sicer zaradi ukrepa
o racionalizaciji, ki se začne izvajati v Ameriki
jutri. Ukrep o racioniranju je objavil urad za voj-
no proizvodnjo in je bil potreben zaradi poma-
njanja usnja v Ameriki. Pomanjkanje usnja pa je
prišlo zaradi tega, ker so tretjino ameriškega usnja
moral poslati v tujino po določbah zakona o na-
jemanju in posojanju. Vsi čevlji bodo samo na
karte in odslej bodo izdelovali v Ameriki samo
eno vrsto čevljev.

imenovanje, če ne bi dal svojega dovoljenja za
Peyrolonovo potni list.

Sicer pa angleški in ameriški časnikarji pri-
znavaajo, da se francoski imperij sedaj deli na dvo-
je in sicer na Severno Afriko in zahodno Afriko,
ki je pod Giraudovim poveljstvom, dožim so dru-
ge francoske kolonije pod poveljstvom generala
de Gaullea. Kolonije, ki so pod de Gaulleovim
vodstvom, pa se vedno bolj usmerjajo v protima-
riškem smislu. To se vidi iz tega, da je de Gaul-
leova radialska postaja Bratszaville v Afriki dva-
krat predčila listino, ki dokazuje, da hoče Roose-
velt francoske afriške kolonije izpremeniti v ame-
riško posest. V te kolonije mislijo Amerikanci
odpeljati črnsko prebivalstvo iz Združenih držav.
Sicer pa Amerikanci čisto odkrito izjavljajo, da
je general Giraud postal vodilna francoska osebnost
in zato naj Angleži prepričajo de Gaullea,
da je potrebno, da se uda novemu položaju.

davno vrnil v London, je izjavil, da so Rusinje
prevzele tri četrtine službenih mest v ruskem pro-
vzornem sistemu in da je le 1.80% takih, ki so za-
poslene v industriji, pri izdelavi in v pristaniških
obratih. To vedno rastejo prevzemanje žensk v
industrijo je narekovalo dejstvo, ker moške v ve-
dno večjem obsegu kličejo pod orožje, da bi pokrili
ogromne izgube rdeče vojske.

Angleži ne bodo nikdar strli indijskega odpora

Bangkok, 9. febr. AS. Predstavnik zveze za
indijsko neodvisnost je izjavil, da Angleži
vkljub vsemu zatiranju nikdar ne bodo mogli
zlomiti indijskega revolucionarnega gibanja za
neodvisnost Indije. Vkljub Gandhijevi aretaciji
Indijci niso klonili in so navdušeni nad japon-
skimi zmagami. Indijski revolucionarji so pre-
pričani, da bo Indija neodvisna kakor je Bir-
manija neodvisna, brž ko bodo Angleži in Ame-
rikanci morali oditi iz Indije.

Razdejan Leninov kip v Londonu

Lisbona, 9. febr. AS. Angleški listi poročajo,
da je bil v parku Pinsbury poškodovan in razde-
jan Leninov kip. Angleški vladi je bil ta dogodek
zelo neroden, ker je notranji minister Morrison v
parlamentu popoldne istega dne izjavil, da bo
uvredena stroga preiskava.

Odberimo in preskusimo seme za setev

»Kakršna setev, takšna žetev« pravi naš pregovor. V semenu so tako dobro kot slabe strani in zaradi tega je od njega največ odvisno. Če torej nečemo biti razočarani, posejmo le dobro, zdravo in kleno seme, ki ni prestaro.

Letos ne bomo imeli pri semenih zelenjadnih rastlin toliko izbire kot druga leta in se bo treba zadovoljiti pač s tem, kar bomo dobili. Če je le mogoče, naročimo ono sorto povrtnine, ki jih je priporočila bivša banska uprava, ki je iz ogromne navlake zelenjadnih semen izbrala le najboljše in najprimernejše za naše kraje. S tem pa se ni rešeno, da so vse druge zanižali ali manj vredne. Če imamo doma pridelano seme te ali one rastline, ki se je sedaj vedno dobro izkazala, jo kar mirne duše še naprej sejmo in gojimo, posebno sedaj, ko se dobro seme tako težko dobi.

Težje je za one, ki nimajo domačih semen in so navezani le na trgovce s semeni. Trgovina s semeni je stvar vesti in poštenja. Ker pa se semenu težko določi njegova pristnost, kot bomo kasneje slišali, zraste iz kupljenega semena nekaj čisto drugega, kot misli opeharjeni kupec. Ko se kupec pritoži, je kajpak trgovec popolnoma nedolžen, da je v dobri veri tudi on dobil manj vredno blago za dobro seme. To pa v večini primerov ne drži, ker mora ali bi vsaj moral vsak trgovec s semeni slednje dobro poznati, pregledati in preizkusiti kaljivost, preden da seme v promet.

Kako presoditi vrednost tega ali onega semena?

Stvar je nekoliko težka, vendar se da po zunanjih in notranjih znakih delno presoditi vrednost kupljenega semena, ker ima vsako seme nekatere posebne lastnosti, ki pa jih sčasoma izgubi. Na ta način ugotovimo, če je seme staro.

Starost semena, torej kaljivost, je najlažje spoznati, ker lahko napravite preizkus. V ta namen odberemo 100, 50 ali celo 10 semen, ki jih položimo na vlažen pivnik v primerem krožniku, stekleni ali glinasti posodi. Posodo pokrijemo s steklom, lepenko ali z drugim krožnikom in skrbimo, da je pivni papir vedno dovolj vlažen, vendar seme ne sme biti v vodi. Krožnik postavimo na toplo, v kuhinjo ali v zakurjeno sobo in počakamo, da seme vzkali. To se navadno dogodi v 3—10 dneh, le pri nekaterih zelenjadnih semenih traja doba kaljivosti 3 tedne. Prve dni vzklije navadno največ semen, kasneje vedno manj in ko je preteklo po zadnjem skaljenem semenu nekaj dni, je kalilni poizkus končan. Po neizključnih semenih spoznamo kalilno vrednost semena. Ako skali od 100 zrnov 10 semen, je seme le 10% kaljivo. Če pa je dobrih 50 semen in ravno toliko slabih, je seme le 50% kaljivo.

Seme, ki je le 25% kalilo, nima več prave vrednosti in smo ga včasih, ko je bilo semen dovolj, vrgli proč, v sedanjem času pa ga bomo s pridom uporabili, treba je le, da ga vzamemo 4 krat toliko, da dosežemo pravilno gostoto setve. Posebno bi bilo škoda, da bi na ta način zavrgli morda dobro sorto, ki se danes že težko dobi.

Sedaj imamo čas, da preizkusimo vsa stara semena, ki so se nam nabrala v zadnjih letih, da pa ne bomo trtili časa po nepotrebnem, pregledimo naslednjo lestvico, ki nam pokaže, koliko let vzdrži seme. Če je seme staro več kot nam pove druga številka v prvem stolpcu, se nam tudi poskusa več ne izplača delati. Drugi stolpec nam pove, koliko dni potrebuje seme, da vzkali. V tretjem pa je izračunano, koliko zrnov zdravega semena vsebuje 1, 10 ali 100 gramov.

	kalil leta	rahi do skaltive dni	v 1 gr je semen
špargelj	3—4	20—30	50—60
mangold	4—6	8—10	40—90
korenje	3—4	10—12	500—520
zelje	4—5	5—6	250—300
poprčar	4—5	4—6	340—400
cvečica	3—5	4—6	200—330
kolerabca	5—7	4—6	250—260
čebula	2—3	10—14	200—220
kumara vel.	6—8	5—8	30—40
kumara mala	6—8	5—8	30—40
radič	4—5	6—8	800—900
solata	4—5	8—10	840—1200
paradižnik	4—6	6—8	240—350
por	2—3	12—15	300—400
petšilj	2—3	14—18	770—800
zeleni	4—6	14—16	2100—2200
motovilec	4—5	8—12	940—960
			v 10 gr je
buča	5—8	6—8	9—10
grah	3—4	6—8	30—60
			v 100 gr je
fižol	3—4	6—10	90—140

Poleg poizkusa o kaljivosti pa lahko spoznamo vrednost tudi zunanjo, po vidu, tipu in delni okusu in vonju. To pa more spoznati le oni, ki pozna zdravo in kleno seme. Po debelosti in bolj ali manj napeti koži presodimo, ali je bilo seme zrelo pobrano ali ne. Vela in nagubana koža znači nezrelo seme, le za čebulo in grah to ne velja. Nagubana koža pri fižolu pa govori o visoki starosti. Tudi po barvi dožene zrelost naravnega semena. Presvetla, nejasna ali motna barva kaže, da je bilo seme še nezrelo pobrano.

ali pa ni zdravo. Zrelo seme ima tudi poseben lesk in sijaj. Deževno vreme ob zoritvi in žetvi semena ima za posledico potemnitev kože. Lesk pa izgubi seme polagoma. Staro seme se ne svetli več kot mlado in kleno.

Vonj, ki ga ima seme gotovih rastlin: peteršilja, dišavnice itd., je znak, da je seme še sveže. Ako izgubi seme svojstveni vonj, je to znak, da je staro ali je bilo shranjeno na zračnem prostoru. Vonj po plesnobi in zatohlosti je vedno sumljiv in moramo biti pri nakupu previdni. Takšno seme je bilo shranjeno navadno v vlažnih prostorih.

Ljubljana lani spustila 42 milijonov v zrak

Ljubljana, 9. februarja.

Glavna tobačna zaloga za mesto in bližnjo okolico ima svoja skladišča tobačnih izdelkov na Vidovdanskem cesti. Tam je vsako dopoldne velik promet. Ob gotovih dnevih v tednu pa je naval, da ga osebe komaj zvlada. Prodajalci tobaka prihajajo z nahrbtniki in kupujejo v zalogi vse tobačne izdelke, ki gredo v njihovem okolišu najbolj v promet. Blagajna zaloge ima dnevno opravka z velikim denarnim prometom, saj gre skozi roke vestne in izurjene mlade blaginčarke na mesec do 4 milijone lir. Gospodična blaginčarka je izrazila reporterju željo, da naj reporter apelira na vse trafikante in kupovalce tobaka, da lepo uravnajo vse denar in skrbje tudi, da bi bil papirnat denar lepo sortiran.

Kateri tobačni izdelki so lani bili najbolj v promet? To so v prvi vrsti cigarete »Dravac« in njim slede »Moravac«. Lani je tobačna zaloga prodala Ljubljancem in okoliščanom nad 67.057.000 cigaret »Dravac«, dalje 49.411.000 Morava. Na tretjem mestu so »Zetac«, ki jih še vedno mnogi kadičijo zelo zobjrajajoč in ki so svoj čas zavzemale prvo mesto. Lani so pokadili v okolišu glavne tobačne zaloge 19.608.000 Zeta. Tretje mesto zavzemajo sedaj Ibar cigarete, ki so jih lani pokadili 34.223.000. Še eno vrsto finih cigaret so si Ljubljanci privoščili. So to »Neretvac«, Lani so jih pokadili 5.825.000 komadov.

KULTURNI OBZORNIK

Nova številka »Planinskega vestnika«

Izšle so prve štiri (1—4) številke slovenske planinske revije Planinski vestnik, ki izhaja še čez štirideset let (v številki ni naznačen letnik izhajanja!) ter ga sedaj urejuje dr. Arnost Brilej. Uvodno Hvala planinarjem je napisal znani planinski pisatelj Pavel Kunaver, ki opisuje hrepenenje po planinah ter se veseli spominov na dni, ki jih je preživel na njih v prečiščanju, da bo prva pot po vojni zopet med gore, na sv. Višarje in v cerkev Julijev. Slavko Peršič opisuje Catinaccio in stolpe Vajoleta v bolzanski gorah. Z opisom poti, s fotografiskimi podobami in risbami agr. Kopača je ponazorjena zanimiva turistična pot na visoke skrbine stolpov Vajoleta v ekumini Catinaccio kar bo gotovo zamakalo naše poklicne planinske plezalce. — A. Budnar in Lipoglavšek opisujeta krvavoredeca jezera in mlake v planinah. Kot planinca in naravoslovca razlagata ta planinska krvavoredeca jezera kot vodo, napolnjeno s sluzastimi algami, ki jih s prostim očesom niti ne moremo videti, pa se nam pod mikroskopom pokažejo kot lepa živa bitja: »krvavoredeca lepočnica ali lepooka«, bitja, ki združujejo v sebi živalske in rastlinske lastnosti. Članek je zanimiv prispevek k naši planinski farni in flori ter planince tudi s prirodoslovne strani opozarja na planinske zanimivosti. Gregor Skalar je na literarni način opisal boleče privide v gorah. Prav lepo čtivo je opis Montblanca, kakor ga podaja znani pisatelj Axel Munthe v knjigi »Stare knjige o ljudeh in živalih«, iz katere je preveden odlomek »Mont Blanc, kralj med gorami« z risbo arh. Kopača. Viktor Pirnat, znani zbiralec narodnega izročila izpod Gorjancev, je opisal sedaj »zibelko Trdinovih bajk in povesti o Gorjancih«, to je Gracarjev turn, ali slovensko krščen Tolsti vrh, katerega lastnik je bil v Trdinovih časih njegov prijatelj Dragotin Rudež. Tu je bival večkrat Trdina in zbirat z Rudežem vred narodno blago. V članku je opisan grad in graščak Rudež, pa tudi Trdinova pot po Gorjancih in njegovo delo, ki se tiče Gorjancev, katerih najvišji vrh nosi sedaj Trdinovo ime »Trdinov vrh«. Pokojni pesnik Alojzij Merhar (Silvin Sardenko) je bil tudi odličan planinski pisatelj, ki je svoje planinsko pero posvečal največ rogaškim hribom (sv. Ana) pa tudi našim Marijinim božjim potem. Tako je tu opisal lepo Zalostno goro pri Presejerju. Insp. Wester opisuje sedanjo veliko turo izpred vile »Kredarice preko Sišenskega vrha in po Večni poti« nazaj ter se ob tem spominja svoje nekdajne štiridnevne ture z vrha Triglav pa še na Sišenski vrh. Toda to so spomini, oni kolobar, ki ga nosi naslov »Kredarica—Sišenski vrh—Večna pot« je pa sedanja rešenična nova stvarnost, s katero se turist lahko za dve uri odtegne mestnim pncam. V obzoru in društvenih vesteh se uredni-

in se je že deloma ali popolnoma pokvarilo. Notranje lastnosti se dajo težje določiti. Glede kaljivosti smo že govorili, a bolj težko je dokazati pristnost semena. Pri večjih semenih, n. pr. fižolu, je to nekoliko lažje, a le za onega, ki tudi pravo seme dobro pozna. Ostala semena poedinih vrst so si med seboj tako zelo podobna, da jih nihče po sortah ne more ločiti. Še kasneje, ko so rastlinice že precej velike, je določitev jako težka. Tudi teža semen je jako važna, zato je navedeno pri vsaki rastlini, koliko zrno pride na 1, 10 ali 100 gr. Čim več semen pride na 1 gr teže, tem slabše je seme, ker je dobro seme vedno težje. Lahko seme je premalo zrelo ali pa je staro.

n-n.

Gospodarstvo

Italijansko-švedski trgovinski sporazum. Te dni je bilo končano zasedanje mešanega italijansko-švedskega odbora za trgovinsko izmenjavo, na katerem so razpravljali o načrtu trgovinske izmenjave za leto 1943. Zasedanje je bilo končano s podpisom tozadevnih pogodb po sen. Gianniniju in švedskem poslaniku Dr. Lagerberg. Načrt predvideva skoraj isto količino blagovne izmenjave kot za preteklo leto, ki pa je bila že znatno zvišana. Italija bo dobavila znatne količine tekstilnih proizvodov, zlasti floce, raion, prejo, tkanine, oblačilne predmete, nadalje pa proizvode vrtnarstva in zelenjadarstva. Poleg tega se predvideva izvoz nekaterih surovin, kemičnih proizvodov in onih italijanskih proizvodov, ki so se v zadnjem času posebno uveljavili na švedskem trgu. Švedska pa dobavlja znatne količine celuloze za proizvodnjo umetne svile, papirja in papirnih proizvodov. Zaradi tehničnih razlogov so kontingenti za celulozo določeni samo za prvo polovico, dočim bodo količine za izvoz v drugi polovici leta določene šele naknadno. V sporazumu so bile določene tudi cene proizvodov obeh držav za medsebojno izmenjavo.

Oljarski zavod za Sredozemlje. V Rimu je bil osnovan zavod za kulturo oljk v Sredozemlju, kateremu predseduje grof Pavonelli. Naloga zavoda je, izvajati tehnične in znanstvene študije o kulturi oljk v sredozemskem ozemlju in biti v stiku s podobnimi zavodi v inozemstvu.

Romunska naročila v Italiji. Romunska usnjarska industrija nujno potrebuje večje količine strojil, katerih je sedaj centrala za surovine naročila v Italiji za 80 milij. lejv. V zadnji trgovinski pogodbi med obema državama je znašal kontingent kostanjnih strojil, ki naj jih dobavi Italija Romuniji, 1700 ton, nadalje so bili določeni kontingenti tudi za druge ekstrakte. Pri raznih trdkih je bilo naročil za strojila za 8,6 milij. lir. Nadalje je Romunija naročila v Italiji 43.200 kg čevlarskega sukanca.

Fuzija v triestinski kovinski industriji. D. d. industrijskega podjetja Attilio Kozmann je sklenila fuzijo z d. o. z. Topilnica kovin in železa »Fomez« Gio. Bulleghini & Co. s prevzemom slednje družbe.

Hrvatsko-romunska trgovinska pogajanja. V Zagrebu se vrše te dni hrvatsko-romunska trgovinska pogajanja. Pogajanja so že dovedla do sporazuma o listah kontingentiranih predmetov. Hrvatska bo dobavljala Romuniji predvsem hrana, in sicer prašiče, meso, mast, zelenjavo, žitarice in oljate pogače; dočim bo Romunija dobavljala Hrvatski železno rudo in nafto. Prva trgovinska in plačilna pogodba med obema državama je bila podpisana 2. avgusta 1941, leta 1942 pa je bila popolnoma z dodatnim sporazumom, ki je podaljšal veljavnost pogodbe obenem z dodatki vred do konca lanskega leta. Nova pogodba je veljavna do konca tega leta.

Zveza za zavarovanje živine na Hrvatskem. Zveza zadrug za zavarovanje živine v Zagrebu izkazuje za lansko leto zmanjšanje prometa. Premij je bilo vplačanih 1.107.489 kun, škod pa je bilo izplačanih za 804.401 kun.

Prva hrvatska tovarna olja v Zagrebu izkazuje za leto 1941—1942 pri glavnici 8,25 milij. kun povečanje čistega dobička v primeri s prejšnjim letom od 1,7 na 2,6 milij. kun.

Denarni zavodi v Romuniji. V začetku leta 1943 je štela Romunija 352 bank in kreditnih zavodov. S tem se je v primeri z letom 1934 število bank v Romuniji zmanjšalo na eno četrtino. Od obstoječih zavodov je 230 romunskih, 41 nemških, 11 madžarskih, 13 mešanih, ostank pa so inozemski zavodi. S sedežem v Bukarešti dela 70 bank, od katerih je 49 romunskih, 4 nemške, 2 mešani in 3 inozemski zavodi. Odstotek romunskih podjetij v celotnem kreditnem aparatu Romunije navajajo s 66%.

Monopol petroleja na Japonskem. Japonska vlada je uvedla za ves čas trajanja sedanje vojne monopol na petrolej, ki se nanaša tako na proizvodnjo kot na trgovino.

velem koncertu predstavila občinstvu svojo umetnost. Tenorist S e m b r i je bil to pot tudi v višinah prožen in čist; podajanje skladb je bilo z vso skrbjo pripravljeno in do podrobnosti izdelano. O baritonistu T a d d e i j u pa lahko rečemo, da ga moremo brez skrbi postaviti ob stran pevcem s svetovno znanimi imeni; enako visoko ga moremo vrednotiti pa naj že gledamo na njegov glas kot tak ali na glasovno-tehnično izvežbanost ali pa na način podajanja; glede slednjega je bila zlasti poučna kvantina iz »Seviljskega brivca«. — Poleg opernih arij, ki so jih izvajali solisti posamezno, sta oba gosta zapela duet iz IV. dejanja »La Boheme«, vsi nastopajoči pa kvartet iz »Rigoletta«.

Spremilajoči orkester je vodil Demetrijs Zebre. Orkester je bil v razmerju pevec skrbno odtehtan in je po večini svojo nalogo prav dobro izvršil. Pri nekaterih točkah, n. pr. pri Bizetu, bi si pa želeli večje preciznosti. Kot uvod v prvi del je orkester samostojno zaigral uverturo k Verdijevi operi »Moč usode«, za uvod v drugi del koncerta pa Bellinjevo uverturo k »Normi«. Ves nastop je zapustil pri številnih poslušalcih najlepši vtis.

M. T.

Iz vzrokov vojne nastaja grožnje miru

POT POLITIČNE MOČI PETROLEJA

Venezuela je pričela misliti kakor druge petrolejske dežele, da se postavi na lastne noge, da se sama okoristi za zakladi svoje zemlje in da ima od teh naravnih zemeljskih bogastev v prvi vrsti korist njeno prebivalstvo. Vladi se je posrežilo leta 1937 urediti nove preračunske tečaje za bolivar. Namesto 20 boliviarjev, kot je doslej plačevala državna banka, je po tem novem tečaju plačevala zdaj le 16,5. Ze s tem so poskočili izdatki družbe Venezuelan Oil Concessions za okrog milijon funtov. Stavka petrolejskih delavcev, ki so je končala meseca februarja 1937, je prinesla delavcem znatno povišanje plač. Istočasno je prisilila Contrerasova vlada petrolejske družbe, da morajo skrbeti za stanovanje delavcev in to je zopet veljalo Angležem nadaljnih 1¼ milijona funtov. Petrolejsko polje Tia Juana, ki je bilo odprto marca meseca, je že dalo pol leta pozneje 42 milijonov sodov petroleja. Angleži so postavili tamkaj v teku pol leta 170 vrtilnih stolpov. Amerikanci pa v istem času 230. Pa še niso bili zadovoljni. Venezuela je pričela s trgovinskimi pogodbami od vlade do vlade. Španski državni monopol je dobil n. pr. 150.000 hektarjev petrolejske zemlje. Venezuela je dala vsaki petrolejski družbi njene pravice, a je pri tem dobro varovala svoje. Petrolejski možje so pognali Mexico v revščino samo zato, da bi dvignili Venezuelo. Razlastitev mehiških petrolejskih polj v mesecu marcu leta 1938 je povzročila demonstracije. Te demonstracije so puvile na petrolejske delavce Venezuele, ki so prav tako zahtevali razlastitev v svoji deželi. Prepozno so spoznali petrolejski mogotci, da so napravili nepopravljivo napako, ko so prepustili Mexico njeni usodi in revščini. Ne le to, da Mexico ni klonila, dala je pobudo drugim južnoameriškim državam in kmalu so se pokazale težave povsod.

Dasi je bilo petrolejskim koncernom vseeno, kakšno je gospodarstvo Venezuele ali Mexike, njim je šlo le za lastne koristi, ni bilo to vseeno za svetovno gospodarstvo. Mexiko si je v tej dobi nabrala bogatih izkušenj, dočim so petrolejski mogotci, prevzeti in svoji denarni in politični moči, mislili, da jim ne more nihče do živga. Pa so se vendarle zmotili. Nad petrolejem je zmogala kri, nad slučajem in močjo pa pravica.

IX.

RUSKA MEDIGRA.

(Zveza med Wallstreetom in Sovjeti.)

Da je prišlo do odločilnega poraza petrolejskih mogotcev v Mexiku in Boliviji, v Iranu in Braziliji, za to so temelji v prebujenosti narodov teh zemelj, v zmagi narodne zavesti. Brez dvoma so pri tem pomagale v veliki meri ideje ruske revolucije in ruski agitatorji. Od leta 1925 ima izvršni odbor KI »poseben sekretariat za Južno Ameriko«. Naloga tega sekretariata je v tem, da združi in aktivira delo komunistične vzgoje v južnoameriških državah. Od leta 1924 je imela Mexiko prijateljske odnose s Sovjetsko unijo in ruski poslanik Petzkoeski je izjavil, da se počuti »v Mexiku kakor v svoji lastni deželi«. Kmalu nato pa je ustanovil Julio Antonio Mella mehiško »Anti-imperialistično ligo«.

Ruska agitacija in ogromne vsote, ki so jih izdali ruski agitatorji, oboje je slonelo na istem izviru: na odkupu ruskega petroleja. Ruse je gospodarsko vzdrževal samo njihov petrolej, edino kar so mogli izvažati. Hkrati pa so s tem denarjem lahko plačevali svoje agente, ki so jih imeli po vsem svetu. V Nemčiji so Rusi dobili celo več kot samo kupeca za petrolej: po rapalski pogodbi ustanovljena nemško-ruska petrolejska družba »Derop« je povsod zaposlila samo komuniste. Zgradila je na ta način boljšeistični sistem agentov, katerega je plačeval nemški avtomobilist.

Ruski petrolej je veliko pripomogel k odporu petrolejskih dežel

proti petrolejskim mogotcem. Leta 1922 sklenjeni mir je trajal kmaj tako dolgo kakor oni leta 1911. Anglo-ameriški petrolejski interesi so se združili proti Rusiji, a so kmalu spoznali, da zmaga ne bo tako lahka, kakor so si mislili. Zdad so začeli Amerikanci in Angleži takoj misliti bolj na lastno kakor na skupno prednost. Dočim je Deterding vztrajal v svojem sovraštvu do ruskega petroleja, so se Amerikanci sovražniku pofasi blizali. Tik pred zmago so se z njim zveali. Kmalu je prišlo do tega, da so prodajali i Sovjeti i Amerikanci svoj petrolej. Po petih letih prikrite vojne se je prišel leta 1927 odkrit in še veliko bolj srdit bo med petrolejskimi mogotci. Zaradi ruskega petroleja je še bolj oživel boj za južnoameriški petrolej, za petrolejske vrelce v Mezopotamiji in Perziji. In iz tega odločilnega boja so izšle kot zmagovalke dežele, ki so proizvajale petrolej kakor n. pr. Rusija, Mexiko in cela vrsta drugih držav.

Ta poraz se je prišel s tem, da — kakor vsi kapitalisti — petrolejske gospodje niso računali s komunizmom in so vsi računali s skorajšnjim propadom komunističnega sovjetskega režima, ni pa nihče zasledoval političnega razvoja v Rusiji, ki je to deželo politično, gospodarsko in vojaško krepil v prvo svetovno vesolilo. Iz teh svojih predsodkov o Rusiji so se ti gospodje zanašali in kupovali od ruskih emigrantov petrolejske vrelce: nekaj Standard Oil, nekaj pa Royal Dutch. Da bi zaokrožil Rotschildovo posest, je kupil Deterding še ostale angleške petrolejske družbe, ki so delale pred vojno na Kavkazu: Šibajev Co. in Baku Russian Company, poleg tega še nekaj manjših podjetij, ki so imele skupnega kapitala za 85 milijonov rubljev. Royal Dutch si je poleg tega poceni pridobila petrolejska polja v Groznyju in v pokrajini Majkop ter nadalje še sklenila pogodbo z bratom Atsaturou, ki sta pribežala v Pariz. S to pogodbo je družba spet pridobila 100 hektarov najbolj bogate ruske petrolejske pokrajine. Kljub državljanski vojni je dal Deterding izdelati načrte za vodo od Groznyja do Novorosijska in kupil od drugih emigrantov potrebne petrolejske cevi. Ustanovljena je bila Anglo-Caucasian Oil. Računali so, da bodo samo iz Novorosijskega izvozili letno 1¼ milijona ton petroleja.

Drobne novice

Koledar

Sreda, 10. februarja: Šolastika, devica; Sotera, devica in mučenica; Silvan, škof; Viljem, spoznavalec.

Četrtek, 11. februarja: Lurška Marija; Adolf, škof; Deziderij, škof in mučenec.

Osebnosti

— Diplomiral je na pravni fakulteti v Ljubljani gospod Vladimir Leitgeb iz Novega mesta, Cestitamo!

— Ob obletnici smrti rajnega dr. Jana Šterbaha bo zadušnica v cerkvi Marijinega Oznanjenja pri oltarju Marije Pomagaj v četrtek, dne 11. februarja, ob 7.30.

— Tvrška »Everest«, Prešernova 44, ima od raznih vodilnih tovarov še iz prvotnega materiala izdelane harmonike, katere prodaja v reklamne svrhe po konkurenčno nizki ceni. Ogled brez obveznosti!

— Lahen mraz in jasno. V ponedeljek je južno vreme na ulicah napravilo veliko brozgo. Proti večeru je začel pritiskati lahen mraz in v torek zjutraj je močno pomrznilo. Ponoči se je zjasnilo. Zjutraj je bilo Barje brez megle. V ponedeljek je bila dosežena najvišja dnevna temperatura +3.3. V torek minimum -3.8. Barometer se je dvignil na 770.9 mm. V torek 9. t. m. je bila sv. Apolonijs ali Polona po domače. Na njo je navezan kratek in zanimiv vremenski rek. Pravi: »Če se Polona v soncu obhaja, v mokrem poletju nam gob preostaja.« V torek je posijalo sonce takoj, ko je všlo.

— Prispela je nova pošiljka gramofonskih plošč. Vabljeni ljubitelji moderne glasbe na ploščah. Pohitite dokler je lepa izbira!

— Odšel je z doma s Štepanjske ceste 8 v petek 5. t. m. 13leten, velik, močan deček in se do danes še ni povrnil. Fant je imel na glavi zeleno kapo in oblečen v modre pumparice in sivkast dežni jopič. Kdor bi o njem kaj vedel, naj sporoči očetu: Peter Dolinšek, Štepanjska cesta 8.

— Svetovno znana in najbolje doumljiva je jezikovna šola Linguaphone na ploščah. Priporočljiva je za samouke ali kot velik pripomoček za pravilno izgovorjavo. Samo še nekaj izvodov za italijanski in angleški jezik ima tvrška »Everest«, Prešernova ulica 44.

— Odda se za svojo dva meseca stara deklica. Vprašati v »Dečjem domu«, Lipičeva 3.

— Razne nesreče na deželi. 53letna posestnikova žena Franja Gantarjeva v Gor. Logatcu je na polednem dvorišču spodrsnila, padla in dobila hudo notranjo poškodbo, tako da je bila prepeljana v ljubljansko bolnišnico. — V Višnji gori je padla na ledeni cesti in se po glavi poškodovala 38letna posestnikova hči Ana Finčeva. — 21letnega posestnikovega sina Josipa Pleška je na Dobrovi pri Ljubljani konj udaril v glavo in mu prebil lobanjo. — V Slivnici-Zalji je na postaji padel in si zlomil levo roko sin železniškega delavca 14letni Jože Brilan.

Iz Novega mesta

Dva občna zbora smo imeli v presledku par dni nedavno v našem mestu. Sta bila to občna zbora vrtnarjev, sadjarjev in čebelarjev, katere sta zlasti v današnjem času mnogo bolj pomembna, kot pa si kdaj predstavljata. Danes šele, ko uvidimo, da je res treba vsak kosček zemlje pametno uporabiti, ko posejati in zasaditi, in ko po tej posejti brečje pridne čebelice, šele danes vidimo, da sta občna zbora takih dveh društev, ko sta vrtnarsko in sadjarsko, ter čebelarstvo, bolj pomembna kot morda kdaj prej. — Vrtnarsko in sadjarsko društvo deluje v Novem mestu že več let. Za razvoj vrtnarstva in sadjarstva je društvo že jako veliko storilo, le da tega njegovega dela v predvojnih časih niti opazili nismo. Društveno delovanje pa prihaja prav sedaj do polne veljave. Člani eo si zastavili nalogo, da morajo vse, kar je bilo pred leti zamujenega popraviti ter bo poizkusilo med ljudmi zlasti sedaj pred pričetkom prvih vrtnih del vzbuditi zanimanje za čim bolj smotrno in racionalno obdelovanje vrto in sadovnjakov. Med našim dolenjskim prebivalstvom je vse premalo zanimanja za delovanje tega društva. To je pokazala tudi udeležba na občnem zboru. Vkljub temu pa so bili sprejeti mnogi pomembni sklepi, ki bodo gotovo pripomogli, da bo društvo pričelo živahneje delovati. Predsednik g. inž. Abec je v svojem stvarno utemeljenem poročilu omenjal, da je ostalo mnogo načrtov neizvedenih, med drugim tudi postavitev sadne sušilnice v mestu. Vseled tega bo v novem poslovnem letu treba krepko poprijeti, da se bodo mogle vse lepe zamisli in ideje v bližnji bodočnosti uresničiti. Tajnik g. Flego je omenjal, da po dobri sadni letini lanskega leta, kaže da bo letina tudi letos dobra. Poročal je, da je društvo v lanskem letu mnogim članom škropilo dreve, kar pa se je izkazalo za predrago, in bo treba misliti, kako izvesti ta postopek im ceneje. Velika nesreča je društvo zadela, ko je lanske leto pogorela društvena škropilnica in vsa delavna obleka v Smolenji vasi.

Zato pa bo treba to stvar urediti tako, da bodo prevzeli tovrstna predavanja domači strokovnjaki. V ostalem je društvo kar dobro gospodarilo. Blagajnik g. Lilijs je poročal, da je v bla-

gajni 1094 lir prebitka. Članov pa šteje društvo 94. Pri volitvah je bil z malenkostnimi spremembami izvoljen stari odbor.

Z vrtnarji in sadjarji eo v tesni zvezi čebelarji. Ako polja, vrtovi in sadje ne cveto, se tudi pridne živalice nimajo kje pasti. To eo čebelarji lanske leto močno občutili, saj vsled suše in slabe ajdove paše čebelice niso mogle nabrati dovolj brane zase, kaj šele, da bi mogli čebelarji dobiti medu in ga spraviti v promet. Vseled tega je morala novomeška čebelarstva podružnica nabaviti članom za pitanje čebel 2100 kg sladkorja, za letošnje leto pa je naročeno ponovnih 2500 kg sladkorja. Podružnica je nabavila tudi prašilke. Za nakup teh je kmetijski odbor prispeval 1000 lir. Visoki komisarjaj pa je podružnici dobavil en vzorni krnjič,

Iz dela in življenja - od tu in tam

Iz Gorizije

Nov grob. V Tolmino je 10. januarja odšel v večnost kmet Anton Bajt, star 76 let. Bil je mož poštenjak, ki se je vse življenje trudil za dom in družino. Globoko verni mož, prava bribovska korenina, je pazno skrbel za krščansko vzgojo svojih otrok. Sin Anton je župnik v Samarija, v deželi rajskomilic, kot poje Simon Gregorič. Njemu in ostali družini toplo sožalje, pokojnemu očetu pa večni mir!

Zična železnica počiva. Vzpenjača, ki vse leto dan za dnem z neutrudljivo vneto prevaža romarje iz doline k Marijinemu svetišču, sedaj ne obratuje. Kako vsako leto, bo tudi letos počivala nekaj tednov, najbrž ves mesec februar. V tem času bo podjetje izvršilo popravke, ki so potrebne, in izmenjalo dele, ki so se v teku leta ogledali.

Odobritev mestnega proračuna 1943. Pod županovim vodstvom se je sestal te dni gorizjski mestni svet, ki je odobril mestni proračun za l. 1943. Vzel je za znanje tudi proračun mestnih podjetij za l. 1943. Končno je odobril mestni svet tudi dogovor med državo in gorizjsko mestno občino, ki se nanaša na prepustitev gorizjskega grada v uporabo.

Z Gorenjskega

Rdeči križ je prevzel civilno reševalno službo na Gorenjskem. Z odlokom, ki je bil objavljen 1. februarja, prevzame nemški Rdeči križ tudi na Gorenjskem civilno reševalno službo. Ustanovljeni bodo v treh okrajnih mestih, Kranju, Radovljici in Kamniku okrajni uradi nemškega Rdečega križa in bo tako dana gorenjskemu prebivalstvu priložnost, da aktivno delo pri snovanju NRK. Služba NRK je seveda prostovoljna. Vsak delavec Gorenjce bo imel možnost, da si pridobi v učenih in izobraževalnih tečajih potrebno znanje o prvi pomoči in bolniški negi. To znanje ne bo uporabljal le v službi NRK, ampak tudi v dnevnem življenju v družini, v obratu in v narodni skupnosti. Osnovni izobraževalni tečaj obsega 20 dvojnih ur in ga bodo vodili zdravniki. Za tečaje, ki so bodo v kratkem začeli, se sprejemajo prijave vsi trije okrajni uradi NRK in sicer v Radovljici in v Kamniku pri deželnem svetniku, v Kranju pa v službeni pisarni NRK.

V Senčurju pri Kranju je bilo pred nedavnim poučno predavanje o bioloških podlagah stranke. Pri krajevni skupnosti ustanovljajo Hitlerjevo mladino. Lani je v krajevni skupnosti umrlo 64 ljudi. Rojstev je bilo 101, porok pa 18.

Elektrifikacija vasi Vopovlje pri Lahovčah. — Konec januarja je zasvetila električna luč tudi v Vopovljah. Gospodari so vsi veseli teza dogodka, saj si bodo z električno silo lahko v marsičem pomagali in to zlasti letos, ko primanjkuje moških delovnih moči. Kmetje so z združenimi močmi premagali vse težave, ki jih je povzročila napeljava elektrike. Sami so zvozili potrebno gradivo, kar je zahtevalo precej dela, saj je električni vod od Lahovč do Vopovlj dolg nad 1 km. Glavna zaslug, da je bila elektrifikacija izpeljana, gre upravnim oblastim in gospe Pfeifer, ki ni počivala vse dolje, dokler elektrifikacija ni bila izvedena.

Gorenjski gorski lovci na božičnem dopustu. Nekaj mladih Gorenjcev, ki že služijo pri oboroženi sili, pri gorskih lovcih, je prišlo o božičnih praznikih na dopust k staršem.

Zivljenje in smrt v Kranju. V mesecu januarju je v Kranju bilo samo 19 smrtnih primerov, prijavih pa je bilo 32 rojstev.

Poroke. Poročili so se v kranjskem okrožju: Mihael Planinc z Ano Motore, Vincenc Brenk in Vera Zemljar, vsi iz Kranja, Franc Burnik iz Senčurja in Julija Podobnik iz Kranja, Viktor Pangerc in Jožefa Mohor, oba iz Kranja, Ignac Vavpot in Tereza Daberer, oba iz Brilofa pri Naklem, Marjan Markič in Ana Bukovnik, oba iz Kocree, Zeljko Muri in Ljudmila Virnik, oba iz Jezerjskega, Franc Tršan iz Hraša in Marijana Košir iz Smlednika, Franc Fidler in Daniela Uršič, oba iz Kranja, Gabrijel Mohor in Marija Kvetina, oba iz Kranja, Jakob Pungershek in Marija Orehek-Hohne, oba iz Mednega.

Smrtna kosa. Pri Sv. Križu pri Predosljah je umrl Valentin Novak. V St. Vidu nad Ljubljano sta umrla: Franc Merhar, Frančiška Setina, dalje so umrli: Ljudmila Pirnat iz Gornjih Gameljnov,

po katerem bodo čebelarji čebelarili roje. Zadnji čas je namreč nastalo veliko povpraševanje po dolenjskih čebelah in bodo čebelarji s kranjskim skušali čim bolj razširiti čebele med interese. Dolenjskim čebelarjem eo prizadejati veliko škodo na panjih požari, saj je skupno pogorelo okoli 500 panjev. Društvo si je zastavilo nalogo tem bolj gojiti preostalo čebelarstvo, zato si je kot glavni smoter zastavilo nalogo nabaviti zadostne količine pitalega sladkorja, kajti čebelice v velikih množinah umirajo vsled nezadostne hrane. Občni zbor je izvolil zopet po večini stari odbor z g. Valesom na čelu.

Naročnike »Slovenca«, »Slovenskega domaca«, »Domoljuba«, »Bogoljuba« in »Slovenčeve knjižnice« iz okolice Novega mesta vlijudno opozarjamo, da lahko poravnajo naročnino za naše liste v novomeški podružnici »Slovenca«. Istotam se sprejemajo za zgoraj imenovane časopise novi naročniki. Knjige »Slovenčeve knjižnice« dobite po nizki ceni z lepo vsebino v vaše razvedrilo.

S Spodnjega Stajerskega

O spodnjestajerskih bolnišnicah pravi mariborski dnevnik: V pokrajinski bolnišnici v Mariboru imajo zdaj kirurški, medicinski, ženski, poročniški, očesni, otroški in rentgenski oddelki, nadalje oddelke za spolne in kožne bolezni, za bolezni oči, ušes, nosa in grla ter za bolne na pljučih. Bolnišnica v Celju ima 4 v Ptuj, Brežicah in v Slovenjem Gradcu pa po 3 oddelke. Nadalje ima Spodnja Stajerska še pokrajinsko zdravilišče za bolne na pljučih v Topolšici pri Šostanju ter pokrajinsko hiralnico v Vojniku. Novo bolnišnice niso bile zgrajene.

O oblepanju spodnjestajerskih vasi piše mariborski dnevnik, da je Heimathund započel enako gibanje, kakršno je že več let v vsej Nemčiji. Čeprav je vojna, mora iz vasi izginiti vse, kar kvari njihovo podobo. Vsak kmet, obrtnik in delavec mora pripomoči, da bodo hiše snažne in vrtovi kar najlepše urejeni. Vaska cesta mora postati vizitka kraja. Izdelani so načrti za razne izpremembe po spodnjestajerskih krajih. Ko se po zmagi, pravi člankar, vrnejo spodnjestajerski vojaki domov, naj najdejo svojo domaćo vas posebno ljubko in lepo.

Smrtna kosa. V Mariboru so umrli: 62 letna zaebnica Marija Kovačič roj. Novak, 59 letni godbenik Jožef Šmid, 80 letni železostrojar Franc Šulc Konrad Markov, 82 letni Heinrich Wolf, upokojeni višji vojaški oficijal, 68 letna zaebnica Roza Rigger, roj. Potočnik, 76 letna hišna posestnica Reza Pihler, roj. Zöchmeister. — V Zalcu je umrla kapitanova žena Justina Zupančič, roj. Globočnik. V Ptuj 57 letni zvančnik Anton Kahar. Na Pobrežju 67 letni upokojeni železničar Valentin Plevčak. — V Rogaski Slatini je umrl 70 letni posestnik in lastnik tovarne brusilnih kamnov Herman Hermeter. — V Mariboru je umrla Jerica Kramerskič, učenka 3. razreda. — Na Dunaju je v bolnišnici umrl Herman Kager, strelce v gorskem polku. Pokopali so ga v Studenih pri Mariboru.

Iz Hrvaške

Hrvatska Karitas za pasivne hrvaške kraje. Poročali smo že, da je poleg hrvaških oblasti pričela zbirati hrano in živež za pasivne kraje tudi hrvaška Karitas, ki je na pobudo zagrebškega nadškofa dr. Štepanca ustanovila v vseh premožnejših krajih svoje podobore. Zagrebško časopisje sedaj poroča, da je Karitas s svojo dobrodelno akcijo povsem uspešna ter je dosedaj nabrala že 19 vagonov hrane, 12 vagonov hrane so že razposlali med prebivalstvo v najbolj prizadete kraje.

Izsuševanje Bekijsko-Imotskega polja. Za izsuševanje tega polja, ki zavzema površino 7800 ha, so prizadeti kraji ustanovili že leta 1937 posebno zadruzo. Izsuševalna dela so pričeli takoj. Načrti predvidevajo za izsušitev tega polja njegovo zavarovanje pred pomladanskimi in jesenskimi poplavi s pomočjo 1650 m dolgega in 4.20 m visokega predora. Voda bi se po tem predoru odtekala skozi hrib Pečnik v vas Pečulini. Predor skozi omenjeni hrib vrtajo dalje ter so ga dosedaj izkopali že 640 m globoko v hrib. Vsa dela je prevzelo podjetje inž. Ivanišević, ki je zaradi pospešitve del zgradilo v bližini tudi vodno električno centralo, ki daje na razpolago električni tok za pogon potrebnih strojnih naprav. Pri kopanju predora je zaposlenih 150 delavcev. Vážnost izsuševalnih del na Bekijsko-Imotskem polju izpričuje dejstvo, da bodo po končanih delih ljudje v tamošnjih krajih lahko obdelovali okoli 20.000 ha rodovitne zemlje in si na ta način pridelali letno 4-5000 vagonov žita, katerega so morali dosedaj vsako leto uvažati od drugod. Za izvedbo izsuševalnih del je dosedaj odobrila vlada NDH kredit 20 milijonov kun.

Zagreb dobi tri mlečne kuhinje s posvetovalnico za matere. Zaradi popolnitve zunanje zaščite mater in otrok namerava glavno ravnateljstvo

POVEST PILOTA ŠTEFANA

53.

Sprva sem počasi lezel pri tleh. Potem pa sem se zagnal za vogel grajskega zidu, da bi hitreje bežal. V hudem zaletu sem pridrvel pred stranski zapuščen vhod in — strahoma odskočil. Tri lobanje pritrdjene na palicah so režale vame. Le težko sem se umiril. Saj mrtveci niso nevarni. Sami so pač potrebni miru.

54.

Ko sem se dobro umiril, sem lobanje spoštljivo snel s palic. Sklenil sem, da bom lobanje pokopal. Jame nisem mogel skopati, pač pa sem jih položil pod drevo, nanje nanosil rušo, na gomilo pa zasadil tri majhne križe.

za zdravstvo v hrvaškem notranjem ministrstvu ustanoviti v Zagrebu tri mlečne kuhinje s posvetovalnico za matere in dojenčke. V teh kuhinjah bodo siromašne matere dobivale zdravo mleko za svoje dojenčke.

Nov hrvaški poseben pooblaščenec. Za posebnega pooblaščenca hrvaške vlade za vzhodno Bosno in Hercegovino je bil imenovan državni tajnik v gospodarskem ministrstvu dr. Pavao Canki.

Novi predsednik Trgovske zbornice. Dosedanji predsednik zagrebške trgovske zbornice Radoslav Lorković je bil imenovan za šefa državnega urada za cene in mezde. Na njegovo mesto je bil imenovan generalni ravnatelj za trgovino, obrt in industrijo dr. Branko Krnić.

Lov na Hrvaškem. Letni odstrel v loviščih Hrvaške znaša 100 jelenov, 2000 srnjakov, 20 tisoč fazanov in 200.000 zajcev. Leta 1991, je padlo v loviščih Hrvaške 166 jelenov, 1763 srnjakov, 261.013 zajcev, 2288 fazanov in 4970 jerebic. Leta 1911 je padlo v istih loviščih 503 jeleni, 1876 srnjakov, 58.653 zajcev, 24.814 fazanov in 29.631 jerebic.

Brzojavni promet na Hrvaškem je bil preteklo leto zelo velik. Po statističnih podatkih je znašalo število brzojav v notranjem prometu 1.336.000, v inozemstvo je bilo odposlanih 141.000 brzojav, sprejetih pa 104.400. Enoletni brzojavni promet v Nezavisni Državi Hrvaški znaša torej 1.281.400. — Iz podatkov je nadalje razvidno, da je znašalo število krajevnih telefonskih pogovorov 2.420.800, število medkrajevnih razgovorov pa 1.078.300. Vseh telefonskih pogovorov, vstevši pogovore z inozemstvom, je bilo v enem letu 3.523.400.

Gradnja drugega tira na progi Zagreb—Dugo Selo. Te dni so se pričela dela za gradnjo drugega tira na železniški progi Zagreb—Dugo Selo. Na odseku med Zagrebom in Borongajem je napis že gotov in že polagajo tračnice. Med Sesveti in Kraljevcem pa nasip šele grade.

Drobna ljubljanska kronika

Mesto cvetja na grob je darovala neimenovana iz Tomačevega 50 lir za Zavod sv. Stanislava. Bog plačaji!

Planistka Ljudmila Dervnovska, ki bo koncertirala v petek, dne 12. t. m. je profesorica klavirja na soli Glasbene Matice in to jo njen drugi koncertni nastop v naši sredi. Umetnica je doma iz Dvora Kralove (Česka) in poteka iz zelo muzikalne rodbine. Njeni starši imajo v njenem rodnem mestu priznano izvrstno klavirsko šolo. — Po prvem pouku doma je obiskovala umetniške srednje in mojstrske šole znamenitega češkega konservatorija v Pragi. Nato je z lepimi uspehi pripravlala koncerte v raznih čeških mestih in tudi v Pragi, odkar pa se je preselila k nam, je delovala v Novem mestu in v Ljubljani. Njen prvi koncertni nastop v naši sredini je bil decembra 1941. leta. Drugi bo, kakor rečeno, v petek, dne 12. t. m. v mali filharmonijski dvorani. — Izgubila bo dela: Martinuocija, Suka, De Falina, Chopina in Liszt. Predprodaja vstopnic so vrši v knjižarni Glasbene Matice.

Ne odlašajte, da ne bo prepozno! Pri nas se tako stare gramofonske plošče, katere nameravate prodati, ker tvrška »Everest«, Prešernova 44 jih kupuje za dopolnitev zadnjega vagona samo še 8 dni! Plača 2 liri in pol za komad.

Puccini, Fibich, De Micheli in Čajkovski. Občinstvo opozarjamo, da smo morali zvišati ceno pri posameznih sedežih za 1 liro, ki to zaradi tega, ker so porasli stroški, ki to zaradi tega, ker so porasli stroški. Ob začetku sezone je štel simfonični orkester 53 članov, danes pa jih nastopa 66 do 68. Tudi nekateri drugi izdatki so v zadnjem času porasli, zato mislimo, da je povpreček 1 lre upravičen. Predprodaja vstopnic za ta koncert se bo začela jutri v četrtek dopoldne v knjižarni Glasbene Matice.

Prijetno hoste presenečeni v nedeljo 14. t. m. ob duhovitih zapletih laži v Goldonijev veseligrli »Launivce«, ki jo bo uprizoril »Rokodelski orkester« v nedeljo ob 5 popoldne. Preskrbite si vstopnice v predprodaji.

»Svojeeglaveček« zabavna burka s petjem v nedeljo 14. februarja ob 5 popoldne, v frančiškovi dvorani. Igra je doživela pri dveh razprodanih predstavah izreden uspeh. Zanimanje pa to igro je vedno večje, zato pripravljamo, da si preskrbite vstopnice pravčasno v predprodaji in trgovini Štiligoy. Opozarjamo, da je to zadnja predstava te igre.

Prezren vlom sredi Ljubljane. Od sobote zvečer na ponedeljek so vdrli predzniki vlomilci skozi vrata v poslovne prostore tvrške Metala, ki se nahaja na dvorišču gostilne pri »Levu«, nasproti Delavskega doma. Vlomili so v mize ter odnesli cca 1.700 lir denarja, 1 zlato damsko uro s kamnom, nekaj srebrnih nožikov ur, več vrst polnolitrni peres, 2 veliki ružjavi aktovski, 1 dragocen moderen fotoaparati, 1 pozlačena

očala, 15 kg originalnega čina (kosiltra) v bloku in palicah, usnjate rokavice, več komadov toaletnega mila, nekaj sto boljših cigaret, tobaka ter 3 srebrne doze, 2 zlata medaljona, razne odpadke srebra in zlata cca 500 gr in drugo. Pobasni so iz pisarne tudi steklenice druga in se nato komadno gostili v delavnici pri prižgani sveči. Povzročena škoda znaša preko 20.000 lir. Če bodo zločinci ta plen komu ponudili ali prodali, prosimo, da bi dotičnik v izogib posledice zadevo prijavil tvrditi ali policiji.

Ponesrečenec v Ljubljani. Na mestu v Senetrju, ki pelje čisto železnico čez Ljubljano, se je v ponedeljek primerila nesreča. Pod tramvaj je prišel 32letni sluga Anton Tekava. Dobil je k sreči le poškodbo po glavi in rokah. — S stola je padla in si poškodovala rebra 49letna zasebnica Josipina Čarmanova. — Levo roko v komolecu si je zlomil pri padcu 16letni dijak Božidar Novak. — Pri delu se je močno uresel v levo roko ključavničar. 29letni Rihard Zupan.

Gledališče

Uprava Državnega gledališča sporoča: predprodaja vstopnic za operne in dramske predstave je vedno v opernem gledališču. Blagajna posluje vsak dan od 10.30 do 12.30 in od 16 do 18. Za predstave za abonma so vstopnice v prodaji vedno 1 dan pred predstavo, za predstave izven abonmaja ob nedeljah ali med tednom pa 2 dni pred predstavo. V Drami posluje blagajna samo pol ure pred pričetkom vsake predstave in nima predprodaje.

OPERA. Sreda, 10. februarja ob 17: »Traviata«. Izven. — Gostovanje člana Rimske Kraljeve Opere, baritonista Giuseppe Taddella. Cene od 40 lir navzdol.

Naznanila

ROKODELSKI ODER. Nedelja, 14. februarja ob 5 popoldne: »Launivce«, Veseligrja v treh dejanjih. Opozarjamo na predprodajo vstopnic, ki bo v nedeljo od 10 do 12 in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petrikova 12-1. desno.

RADIO. 10. februarja 1943, 7.30 Operna glasba — 8 Napoved časa — Poročila v italijanski — 12.20 Plošče — 12.30 Por-

čila v slovenščini — 12.45 Pesmi in napavi — 13 Napoved časa — Poročila v italijanski — 13.10 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini — 13.12 Orkester, vodi dirigent Petralia — 13.45 Operna glasba na ploščah — 14 Poročila v italijanski — 14.10 Godalni orkester, vodi dirigent Angelo — 14.30 Koncert Kmečkega tria — 15 Poročila v slovenščini — 17 Napoved časa — 17.30 Koncert sopranistke Lelie Bianchi — 19 »Governo« italijanske, poučuje prof. dr. Stanko Leben — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Simfonična glasba — 20 Napoved časa — Poročila v italijanski — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini — 20.29 Radio za družino — 21.15 Pesmi za vse okusa, vodi dirigent Segurini — 22 Predavanje v slovenščini — 22.10 Klasični orkester, vodi dirigent Manno — 22.45 Poročila v italijanski.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljave cesta 1, mr. Babovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Vic, Tržaška cesta 43.

Pozvedovanja

Zgubila sem v soboto dne 6. februarja v tramvaju od glavne pošte do kolodvora osebno izkaznico, laseclapassaro Ljubljana—Šmarje ter propustnico od kvature. — Pošten najditelj se naproša, da odda gornje listine upravi »Slovenca« proti nagradi. — Zgubila sem v torek dopoldne od Vič do Glavnice ceste do Ilirske ulice št. 23 ročno torbico iz blaga, v kateri je bila legitimacija na ime Angela Vadnov, nekaj denarja in druge malenkosti. Pošten najditelj naj vrne proti nagradi v Ilirski ulici št. 23.

ROMA2 POKLUKAR:

Ko je odločil na stanovanju okovan-ke, se umil in se vrgel v pomladno obleko, se mu je zdelo, da je sploh brez teže. Sam sebi je bil všeč, ko je bil spet v čedni in zlikani obleki. Htel je naravnost do Majdinih in pozvonil. Samo tega se je bal, da je ne bi bilo doma.

Majda pa ni pihala, ko ga je zagledala; niti nasmehnila se mu ni. »Dobro večer, mu je odgovorila in mu dala roko. Ko jo je hotel objeti, ga je odrinila.

Ah, to je bilo razočaranje za fanta, ki je tako težko čakal na srečanje, pri katerem bi si imela toliko povedati!

»Kaj je s teboj, Majda?«

»Pusti me!«

Ni ga pogledala v oči, samo »пусти me« in »nima smisla«, je ponavljala.

Fantu je postalo jasno, da si je premislila. Počutil se je tako slabotnega, da bi ji najrajši obljubil, da bo ostal doma samo nekaj tednov, potem pa se

bo vrnil v mesto in se ozri za službo. Ne, tega ji ni mogel reči, čeprav je omahoval. Očetu je dal besedo in zemlja ga čaka.

Bilo mu je, kakor da bi se mu v glavi vrtele. Ničesar pametnega se ni mogel domisliti. Da bi šla vsaj z njim na sprehod, zunaj bi se lahko pomenila drugače; tu na hodniku pa, kdo ve, če ne poslušajo in če ne bo prišla gospa Vorinova in mu dejala: »Pojdite vendar, ko vidite, da ne mara za vas!«

Matevž je že stopil k vratom, pa se je spet vrnil: »Moram govoriti s teboj, pridji jutri na sprehod.«

Dekle je samo odkimalo in ponovilo, da nima smisla.

»Zbogom!«

»Zbogom!«

O, sedaj je postal korak težek, kakor težek voz v planino... Kdor je imel oči za ubranost in kdor je srečal ta večer Matevža, je videl bolnika, v planicu

našlemljenega. Zagorela polt mu res ni več pristojala. Ves razočaran in strit se je vračal proti domu. Bal se je srečati znanca, da bi moral v takem razpoloženju govoriti z njo, bal se je celo gospodinjice, kateri ne bo mogel dati prijazne besede.

Kaj se je zgodilo z Majdo? Ali so jo doma pregovorili ali pa je našla živeka, ki jo je navezal nase? Tako hitro, v tako kratkem času! Nikoli ni verjel, da je ljubezen le ravna lučka, ki ji je treba dan za dnem prilivati olja; če ne, ugasne. Ljubezen je, ali pa je ni. In če je ni, ne pomaga niti bolečina, niti prošnja. Prosil je ne bo, bolečino pa bo prenašal, ker jo mora prenašati.

Ko je doma pospravil svoje stvari in jih metal v kovčge, so mu kdaj pa kdaj zatrepetale ustnice; trpko čustvo zapuščenosti in osamljenosti mu je težilo srce.

Studije je končal, Majda ga je zapustila, smučil v kotu pa so mu ostale zveste; potreboval pa jih ne bo več. Vzel jih bo za spomin in doma pri Sv. Lovrencu si jih bo še kdaj pa kdaj natknul, kadar bo šel pozimi v vas po opravkih. Da, slovo od Ljubljane, draga mesta pod gradom, si je predstavljaj drugače!

Naslednjega dne opoldne je odpotoval. Misel, da je tu vse izgubljeno, ga

je podila čim preje iz mesta. Na to se niti spomnil ni, da je hotel naročiti knjigo, v katero bo pisal rodovnik Andraževih. Na to knjigo je čisto pozabil. In končno, čemu bi mu bila? Tudi Marjeta in Konrad sta zaman čakala v kavarni.

Med tem je že odnesel vlak Matevža po dolgem ovinku, mimo trgov in mest k zemlji, ki jo je ljubil in k materi, ki ga je prisrčno objela.

»Dolgo te ni bilo, ga je pozdravil oče.

»Komaj bi te spoznala, tako črna si, se mu je čudila mati.

Matevž je na dolgo in široko pripovedoval, kako je preživel mesec in tedne v planini. Govoril je hladno in premišljeno, kakor da bi se hotel opravičevati. Kaj prida veselo res ni bilo njegovo pripovedovanje.

Matevž kmetuje.

Na Pohorju je ležalo le še malo snega; tam, kjer ga je zbil veter, se je upiral toplim sapam, prisojne jase pasu bile videti, kakor da so pokrite z belimi, strganimi krpami. Ne, za tak sneg se ni nikdo več zmenil. Postal je odvisen in nezanimiv kakor lanski sneg. Počasi je gnul, se topil in izginjal. Vetr ga je sušil, sončni žarki pa so ga lizali.

Ze teden dni je žuborelo po vseh malih in velikih jarkih, tu pa tam pa so se razlivala snežnica kar naravnost po pašniku navzdol. Gozdovi pod vrhom so jo upijali, odvišna moča pa je pronicala v zareze med hribi in si utirala pot v dolino.

Tudi pri Andraževih se je začnela pomlad. Nebo se je prijazno oziralo na prisoje, kjer so se svetlikali beli zvončki, pomladanski žefran in rumene trobentice. Dlačalo je še po vlagi, čutil pa si tudi toploto, ki je budila površino zemlje k novemu življenju. Ptice, ki so se čez zimo tako rade držale senika in gnojšča in stikale za hrano, so veselo čivkale po drevju in po polju. Potok za hlevom je narasel kakor ob nabujšem deževju in se po strmi strugi poganjal v dolino.

Matevž je hodil za brano in rahljaj brazde. Kdaj pa kdaj se je sklonil, pobral kamen in ga v velikem loku zagnal v grmovje. Takrat so zafrfotali kosi in škori; ah, ti revčki, kdo jim kaj hoče. Razoglav je hodil po njivi, z razpelo srajco in zavihanimi rokavi. Njegovi škornji so bili blatni. Pogled na mladega kmeta z zagorelo poltjo in snežno belimi zobmi je bil prikupen. Očetu Andražu je bil bolj všeč kakor kdaj koli. Večkrat se je ozrl za njim in brez besed hvalil svojega naslednika.

ŠPORT

Umetnost in šport na Sorbonni

Pobudo za zблиževanje med umetnostjo, ki predstavlja vrhove človeške duhovne zmogljivosti, in med športom je dal sam Pierre de Coubertin. Prihodnje leto bo 50 let, odkar je zbral v pariški Sorbonni vee zdravno misleče vodilne športnike in jih navdušil za obnovo olimpijskih iger. Isti Coubertin se ni zadovoljil s tem, da so začeli prirejati vsaka štiri leta mednarodne olimpijske igre; v želji, da bi dvignil šport iz območja gole fizične borbe za zmage in rekorde, je ustanovil tudi stalne olimpijske umetniške razstave.

V isti Sorbonni, kjer je nekoč Coubertin tako ognjevit govoril za poglobitev športne misli, se vsrsko sedaj, ko počiva njegovo srce že nekaj let v Olimpiji, predavanja o odnosih med športom in umetnostjo. Serijo predavanj je otvoril vodja baleta pariške opere, ki je govoril o razmerju med gimnastiko in koreografsko umetnostjo. Dotaknil se je pesne ali ritmične umetnosti v antičnih časih in podal jasne smernice za sodobno gimnastično umeštvovanje, ki ima tendenco, da bi bilo več kot gola telesna vzgoja.

Te dni bo govoril na pariški Sorbonni književnik Andrei Obey o temi gledališče in šport. Ob tej priliki bodo tudi igrali njegovo delo iz področja športa »Proga na 800 metrov«. Spored naslednjega večera bo posvečen glasbi, ki je nastala v zvezi s športnim gibanjem. Orkester francoskega konservatorija bo predvajal Straussovo »Olimpijsko himno« in Debussyjeve »Igre«. Na tem večeru bo tudi predavanje o odnosih med športom in glasbeno umetnostjo. V okvirju zanimivih večerov na Sorbonni bodo priredili tudi literarni večer, na katerem bodo predavali o športnih motivih v lepo-

elovju. Nastopili bodo tudi pisatelji ki bodo brali svoja dela iz področja športnega umeštvovanja.

Prireditelji teh večerov gojijo željo, da bi seznanili prišaste športnega gibanja s Coubertinovo zamisljo o poglobitvi športa potom umetnosti. Med povabljeni pa so tudi umetniki in znanstveniki, katerim je tako omogočeno da se približe seznanijo s področjem življenja in doživljanja, ki jim je bilo doslej tuje. Prireditve na Sorbonni bodo brez dvoma v prid športnemu gibanju, ki je zdravo samo tedaj, če služi vzvišenim kulturnim nalogam.

78 letni plavalec v zamrzli Donavi

O dunajskem zdravniku dr. Paneschu, ki je dopolnil letos 78 let, je znano, da si privoščil vsako leto na silvestrovo kopel v ledeni Donavi. Nič manj kakor 20 let je že zvest svoji navadi. Podrobno poročilo o tem pripoveduje naslednje:

Tudi v preteklih zimah, ko je znašala temperatura do 30 stopinj pod ničlo, je prihajal dr. Panesch k Donavi, izkopal luknjo v led in si privoščil osvežilno kopel. Pri tem se je vselej nabralo precej radovalnih gledalcev, katerim je po kopeli dovolil užitek, da so ga zakopali v sneg. Njegovo načelo je, da se mora vsak dan prehladiti, če se hoče obvarovati prehlada.

Dr. Panesch je na Dunaju zelo popularen zdravnik. Za mrzle kopeli se je navdušil zaradi tega, ker je bil sam v mladih letih slaboten in neoporen. O samem Goetheju je čital, da se je rad kopal v ledeni vodi, kar je pomenilo v Weimaru veliko senzacijo. Dr. Panesch omenja v svojih spiseh, da se ni Goethe nikoli prehladil pri svojem nenavadnem početju in zatrjuje, da se je tudi sam na ta način utrdil.

Dr. Panesch je seveda športnik. V mladih letih je bil izvrsten drsalec, smučar, alpinist in telovadec. Pri 6 letih je že zmogel preplavati Donavo, kot 73 letni mož pa se je udeležil gozdne kopu na 4 kilometre in zmagal v razredu starih gospodov s časom 32 minut.

Šport v kratkem

Osem novih rekordov, ki so jih dosegli v preteklem letu, je nedavno potrdila italijanska lahko-atletika zveza. Gre samo za znane atlete, ki so dosegli mednarodne znamenke o katerih smo že pisali. Potrdili so naslednje nove državne rekorde: tek na 1000 m: Lanzi 2:22,3; tek na 2000 m: Vitale 5 min. 21,8 sek.; tek na 5000 m: Beviacqua 14 min. 31,8 sek.; 25 km: Padovani 1 ura 23 min. 21,8 sek.; ekok v višino: Campagner 1,98 m; ekok s palico: Romeo 4,17 m; kladivo: Taddia 52,51 m; desetboj: Paolone 6653 točk.

Na Jesenicah so gledali v nedeljo prijateljsko tekmo v hokeju na ledu med KAC iz Celovca in med domačim moštvom. Zmagali so gostje v razmerju 2:0. Med gosti je ugajal zlasti Sprenger v napadu, med domačini pa Knific v golu.

V Vzhodni Karelji so ustanovili Finci novo športno šolo. Sedež šole je v slikoviti okolici Karhumäki. V novo športno šolo so sprejeli 100 izurjenih športnikov, ki se bodo izučili za učitelje zimskega športa in lahke atletike.

Walter Flinsch, večkratni reprezentant nemškega veslaškega športa je padel na vzhodnem bojišču kot letalski poročnik. Flinsch si je priboril desetkrat državno prvenstvo, petkrat pa je zmagal v enosedelnem veslaškem čolnu.

Jordan Jovkov:

Sanič

Največji zaslužek na tej poli sta imela dva tatarska kočijaža. Poznala ju je vsa okolica in čudne navade, ki so bile pri prvem docela nasprotne navadam drugega kočijaža, so bile predmet najprijetnejših pogovorov. Pisala sta se enako — Jahja, toda enega so imenovali Kará — Jahja, ker je bil črn in je vozil izključno z vranci, v tem ko je drugi Ak Jahja vozil samo s serci. Kara Jahja je imel navadno odkrito kočijo, toda težko bi bilo najti kočijaža, ki bi tako hitro in neusmiljeno podil konje. Prihajal in odhajal je kakor vihar in njegovi mršavi in izmučeni konji so se nosili zdaj v drcu zdaj v najpočasnejšem koraku in venomer opletali z repom, ne zato da bi se branili muh, ampak ker je bil surovega Kara Jahja neprestano plesal po njihovih hrbtih. Dež, blato, še tako slabo vreme tega črnega vrana ni moglo udržati. Upoštevali so ga najbolj zaradi urnosti in z njim so najrajši potovali trgovci in eploh ljudje, ki so imeli važne in neodložljive opravke.

Ak Jahja je bil nasprotno miren, uravnotežen in manjkala mu ni neka eleganca. Njegova kočija in konji so bolj ko službenemu potovanju bili namenjeni potovanju iz osebnega ugodja in ljubezni do športa. Vpregal je vedno tri konje, ki so bili čisti in beli kakor labodi, gojeni, mirni, ekordora razvajeni od nežne skrbi, ki jih je obdajala. Gostilšču so se bližali umerjeno, pokonci, obdani z oblakom prahu in glasovi, ki so bili iz njihovih krugljkov. In ko so se ustavili pred gostilno, je človek moral obstati in pogledati te čedne živali, očišpane in čudovito ozaljšane z biseri in pisanimi trakovi. Seveda je Ak Jahjev voz bil prav tako udoben in razkošen: pokrita brička, znotraj prevlečena z rdečim plišem, z majhnimi okroglimi ogledali po stenah, kar je bilo nekaj neobhodno potrebnega.

ga, kajti z Ak Jahjem so potovale večinoma ženske. Prihod bričke s serci je bil za Bojanova pravi praznik. Ze ko jo je od daleč zagledal, si je hitel navaditi edini gumijev jopič, česati in krtačiti obleko. Ne brez vzroka. Ko se je brička ustavila, je Ak Jahja stopil s kozla, obšel kočijo in odgnil usnjene zaveske, ki so zagrinjavale dvojce vratice. In glej, izstopale so mlade Turkije, zastrte od ramen do čela s svileno feredžo, ki je bila toliko odkrita, da si mogel videti okrogla, bela lica in pobarvane obrvi, peklenske oči in kakor roža rdeče ustne. Pripeljale so se navadno za obed, stopile naravnost na vrt, sedle pod akacije, nagradile na mizi jedila in se začele zalagati. Mahoma so jih z vseh strani obkolile zdaj predrzne zdaj bojazljive kokaši. Aleksijeva kučka Kina in Mečo, eden najhben in črn, drugi velik in rjav, pa sta namah sklenila najbližje poznanstvo z gosti. Celo te živali so dobro čutile razloček med potniki. Medtem ko so se Kara Jahjevi menili med seboj, zatopljeni v svoje skrbi, in jedli, ne da bi se najmanj menili za oba psička, ki sta jih gledala s pohlevnimi očmi in nista nehala mahati z repom, da bi jima vrgli kruha, se je zdaj vsem domoglo godilo: kokaši so se podile po baziliki za drobtinami, Kina in Mečo pa sta pohlepno jemala grizljaje naravnost iz manikiranih prstov turških žen. Predramljene od radovednosti, ki so jo zbujale, presenečene nad posebnostjo tega divjega vasknega kota, so mlade žene postajale iz hipa v hip bolj živahne. Čebjale so kot ptičke, smejale se in najlepše, kratki najpogumnejše med njimi, so zagonetno opazovale Bojanova, ki je stal na hodniku in jih gledal z navidezno ravnodušnostjo.

Taki obiski so žal trajali eno, kvečjemu pol drugo uro. Vesela družba se je ponovno popela na bričko, strogi Ak Jahja je zagnil usnjene zaveske, potem zlezel sam na vozilo in lepa in ponosna, rekel bi, zaradi dragocenega tovara še bolj ponosna

Madžarski šport je deležen vedno večje državne podpore. L. 1937. je bilo v državnem proračunu samo četr milijona pengőjev za telesno vzgojo, v preteklem letu so zvišali podporo na 733.000, v letošnjem proračunu pa znaša postavka za šport in telesno vzgojo že 1.350.000 pengőjev.

Rumunska akademija za telesno vzgojo je proslavila te dni 20 letnico svojega uspešnega delovanja. Dosele je izobraževala samo učitelje telovadbe za srednje šole. Od priliki 20 letnice so razširili učni načrt tako, da bodo v bodoče izobraževali tudi športne učitelje za državne potrebe, kakor tudi za potrebe organizacij zaezbe pobude.

Nemški teniški strokovni list razpravlja v zadnji številki o zanimivih predlogih za uvedbo novih tekmovalnih skupin. Med drugim gre tudi za to, da bi uvedli »razred patriarhalnih tekmovalcev«, to je moških, ki so čez 70 let stari. Zanimivo je še dodati, da se nekateri navdušujejo tudi za posebni razred zakonskih parov, ki bi naj nastopali na tek-mah v dvoje.

Da delajo Švedi na široko, o tem skoraj ne pripovedujejo, pač pa nas radi presenečajo z nenavadno dobri rezultati v športu. Vendar tudi pri njih ne gre samo za nadarjenost, ki bi stresala iz rokava svetovne rekorde. Sedaj šele čitamo, da so priredili preteklo leto velike atletske propagandne tekmo po vseh mestih, trgih in vaseh. Teh tekem se je udeležilo čez 400.000 prijateljev lahke atletike! Kdo ve, če ni bilo v tej množici atletov tudi fantov in fantečev, ki bodo pokazali čez leto ali dve sposobnosti Gundarja Haegga?

Tekom januarja so priredili v Tokiu velik turnir tradicionalne rokoborbe, ki ji pravijo »sumo«. Tega turnirja se je udeležilo okrog pol milijona vnetih navijačev, ki so občudovali svoje orjaške rokoborce. Junak turnirja je bil spet stari Futabajama, ki je odpravil vse nasprotnike in med drugimi tudi Terukunija, 23 letnega mladčiča, ki tehtal 320 funtov.

Mali oglasi

Kupimo

Za mačje kože

plačamo dobro ceno, kupujemo tudi kože doma-
čih zajcev, samo velike,
zimske, ROT, krznarstvo,
Mestni trg 6. (K)

Seno in slamo

kupuje Gospodarska zve-
za v Ljubljani, Bleiwei-
sova cesta št. 29. (K)

Mizarji pozor!

Kupim več skobelnikov
in prešo za turniranje.
Ponudbe na upravo »Slo-
venca« pod »Skobelniki«
št. 512. (K)

Pisalni stroj

dobro ohranjen, takoj kup-
lim. Naslov: Celjska 19.
Bežigrad, pri Bah. (K)

Živali

Dva prašička

za rejo prodam. Stefano-
va ulica 21. (Z)

U najem

Lepa skladišča

oddam v najem. Ponudbe
na upravo »Slovenca« pod
»Prostorna« št. 571. (H)

Službe

Istejo:

Kuharica

dobra, vajena vsega dela,
išče službo za čez dan.
Ponudbe na upravo »Slo-
venca« pod »Postena 202«
št. 578. (A)

Prodamo

Pomaranče in suhe gobe
prodaja GOSPODARSKA
ZVEZA v svojem skla »I-
šču na Bleiweisovi cesti
št. 29. (I)

70 cementnih obrobkov

masivnih, metrske dolži-
ne, naprodaj. - Wobinz,
Glince XV, št. 6, poleg
mešč. šole na Viču. (I)

Brinje

istriansko nudimo v Ljub-
ljani in Radohovi vasi. -
Sever & Komp. (I)

Zahtevajte
pri Vašem trgovcu

»NAŠ ČAJ«
od Kmetijske družbe.

Peso in repo

prodaja Feliks Lenčič, Kle-
če 10. (I)

Sobe

Oddajo:

Opremljeno sobo

oddam dvema gospodoma.
Zorman, Marmontova 41.

Obrt

Dame pozor!

Moderno, trajno ondula-
cijo, vam tekmo dobro
ure naredimo z najno-
vojšim aparatom. - Salon
»Polance«, Kopitarjeva 1.

Kurtivo

Premoq

DRVA

I. POGAČNIK,

Ljubljana, Bohoričeva 5.
Tel. št. 20-59.

Razno

Vloge in prošnje

v Italijansko sestavlja,
prepisuje in razmnožuje,
izvršuje vse informacije
ter razne osebne usluge
»SERVIS BIRO«, Ljub-
ljana, Sv. Petra cesta 29.

Zahvala

Vsem, ki so gospoda

Franca Verbčiča

»slavinskega« učitelja v pokoju

počastili s tem, da so ga spremili
na njegovi zadnji poti in ki so z
njegovimi najbližjimi sočustvovali, iz-
rekata iskreno zahvalo

brat in sestra.

Ljubljana, dne 9. februarja 1943.